

de afwezigheid van 't wijfje op 't nest past. Ook neemt hij den voorraad in ontvangst, die 't wijfje aanbrengt en bezorgt die verder in 't nest.

Zoo iets zou juist iets zijn voor de Halictus-mannetjes. Maar die denken er niet om. 't Zijn echte nietsdoeners, die met een verfijnde luiheid een langgesteelde boterbloem opzoeken en zich daarin zoetjes in den dut laten wiegelen. Heele dagen liggen ze te

verslapen. En de arme wijfjes moeten voor dag en voor dauw op, om tijdig gereed te zijn met 't nieuwe nest, dat in den loop van den dag weer van voedsel voorzien moet worden. Men zegt zelfs, dat ze 's nachts werken bij maneschijn: 's nachts, als andere bijen, van koude verkleumd, tot niets meer in staat zijn. Maar ook dat wil ik eerst zien.

JAC. P. THIJSSÉ.

MIJN TUINFLUITERS.

De Egel uit Grimms sprookjes, die met den haas een wedloop aanging, noemde de rapen naast zijn huis, waarvan hij dagelijks met vrouw en kinderen at, *zijn* koolrapen; waarom zou ik de tuinfluiters, die vlak voor mijn raam nestelden, dan niet *mijn* tuinfluiters noemen?

Onze woonkamer springt met één raam wat uit, zoodat dit rechthoekig staat op den zijmuur van 't huis. Aan dien muur bevindt zich op nog geen meter afstand van 't raam een leiroos tegen een hekje. Daarin zag ik, nu vrij juist twee jaar geleden, op een goeden morgen een paar van die aardige vogels rondwippen. Ze bogen en draaiden en hadden 't verbazend druk met elkaar te overtuigen. Daar kon wel een nestje gebouwd worden, daarover waren ze 't eens, maar omtrent de juiste plaats bestond nog verschil van meening. Nu werd hier een vlokje mos vastgehecht, dan weer op een ander latje; een paar malen vlogen ze zelfs geruimen tijd weg: er kwam nog een ander bouwterrein ernstig in aanmerking, veronderstel ik.

Maar toen ik een paar dagen later 's morgens het venster opende, was het paartje druk aan den arbeid, en nu was het blijkbaar ernst; want er was al een flink fundament gelegd. Den vorigen dag nog had ik de takjes der roos wat geleid naar de plaats, die de vogels het meest scheen te bevallen, met het tweeledig doel, wat meer steunpunten te verschaffen, en, mocht eens tot bouwen worden besloten, het nest beter te verbergen. Het pad liep er vlak langs en ik was er niet zeker van, dat ieder, die daar passeerde, het vogelpaar zoo goed gezind was als de bewoner. Misschien had mijn hulpaanbod wel den doorslag gegeven.

Bouwstoffen waren er in overvloed; het grove materiëel bestond hoofdzakelijk in de afgevalen mannelijke bloemen van een kloeken eik, die in de nabijheid stond en die ook nu weer, terwijl ik dit schrijf, de paden met een bruin tapijt overdekken.

Voor 't verband kwam er nu en dan een paar-

denhaar doorheen en eindelijk werd het nest met veertjes gevoerd. Binnen enkele dagen was het gereed. 't Was een vrij kunstig stuk werk; 't had wel iets van een vinkennest, maar zat een beetje losser in mekaar. Aan den eenen kant sloot het tegen den muur, aan de buitenzij was het min of meer rond.

De beestjes toonden al dadelijk heel weinig schuwheid: zat ik met den neus aan 't glas, dan keken ze mij wel een oogenblik aan, maar togen dan weer dapper aan den arbeid. Als de mensch altijd een vijand was van de vogels, zou 't een dwaasheid geweest zijn, dat nest vlak voor 't raam. Maar ik beschouwde 't zoo, alsof mij 't beschermheerschap was opgedragen, een eerepostje, dat ik met genoegeen aanvaardde.

Nu kwam er een tijd, dat ik het paartje bijna niet te zien kreeg. Ik maakte mij echter niet ongerust: al zag ik het niet, toch wist ik, dat het wijfje elken morgen, lang vóór ik den neus buiten de deur stak, een eitje had gelegd. Weldra zat het te broeden en nu hield het mannetje op een dood takje aan een pereboom in de nabijheid de wacht. Dat werd zijn vaste plaats en vandaar kon hij naar alle kanten vrij uitzien. Kwam er wat, dat hij niet vertrouwde, dan liet hij een waarschuwend „tek tek” hooren en vloog weg. Ik geloof, dat hij nooit alleen op jacht ging, zoolang het wijfje broedde. Verliet deze het nest, dan vlogen ze samen den tuin in. Gewoonlijk bleef het wijfje stilletjes zitten, als er iemand passeerde, maar deed de voorbijganger wat vreemd, dan was het aardig, om te zien, hoe het heimelijk wist weg te komen. Precies alsof er een balletje over den rand van 't nest kwam rollen, zoo liet het zich pardoos neervallen; maar een paar decimeter van den grond sloeg het de vleugels uit, vloog een pas of wat zoo voort en dan de hoogte in. Eerst dan kon het een ongewilde in 't oog vallen, maar voor ontdekking van 't nest bestond dan weinig gevaar meer.

Het mannetje duldde geen andere vogels in de

nabijheid van 't nest: kwam soms een musch met brutale nieuwsgierigheid of onwetend wat te dicht bij, dan schoot hij pijlsnel uit den pereboom neer. Tot een gevecht kwam het nooit: de indringers poetsten onmiddellijk de plaat, als hij ze zoo op 't dak kwam vallen.

Voor zoover ik kon nagaan, loste het mannetje het wijfje nooit af. Nu schijnt mij zoo'n broedpartij voor levenslustige vogels, zooals de tuinfluiters, een verbazend vervelend werkje. Dat scheen het wijfje ook te vinden; want het vloog heel vaak van het nest; soms zelfs, als het nog maar eventjes zat, wipte het nog weer uit, als had het iets vergeten. Dan had het zeker zijn buikje nog niet vol, maar moest er eventjes gebroed worden, om de eitjes niet te laten verkleumen.

Na twaalf dagen merkte ik wat bijzonders. Het wijfje zat nog op het nest, maar het mannetje niet meer op schildwacht; het kwam gedurig met eenige kleine rupsen bij het nest en dan hapte het wijfje ze op, alsof het nog klein geweest was. Een poosje later richtte het zich half op en stak het kopje onder zich. Wat het daar bescharrelde kon ik niet zien, maar gemakkelijk gissen: er waren jonge tuinfluiters geboren en die moesten een beetje hebben.

Hier deden zich twee vragen voor: Waarom bleef het wijfje nog op het nest zitten en wat deed het met de rupsen, vóór de jongen die kregen?

Eerst dacht ik: de eitjes zijn nog niet alle uit en daarom moet er tegelijk gebroed en gevoederd worden. Maar spoedig bleek mij, dat het alleen was om de pasgeboren jongen warm te houden; want den volgenden dag zat het wijfje nu eens op het nest, dan weer vloog het uit en tegen den avond toen het koeler werd, bleef het weer heelmaal thuis. En naarmate de jongen groeiden werd er minder gebroed, al spoedig over dag in 't geheel niet meer.

Wat de tweede vraag aangaat, — 't was duidelijk, dat de rupsen door het wijfje geweekt werden. Ik heb echter niet kunnen waarnemen, of dit gebeurde in den krop, zooals bijv. de duiven doen met graankorrels, dan wel in den bek. De kauwende beweging,

die het wijfje gedurig maakte, doet mij het laatste vermoeden.

Nu kwam er een drukke tijd; mannetje en wijfje hadden geen oogenblik rust, want altijd maar werden er vijf gele bekjes opgesperd als een der ouden op den rand van 't nest verscheen. Ik geloof zeker dat de vogels hunne jongen ieder afzonderlijk kennen: er werd blijkbaar met overleg rondgedeeld; maar niet ieder kon telkens wat krijgen. En vooral toen ze grooter werden, wriemelde het goedje zoo door elkaar, dat het naar de plaats onmogelijk was uit te maken, wie aan de beurt was. Doch kreeg stellig ieder zijn rechtmatig deel; want ze groeiden gelijk op en flink ook: met een veertien dagen waren ze zoo goed als volwassen.

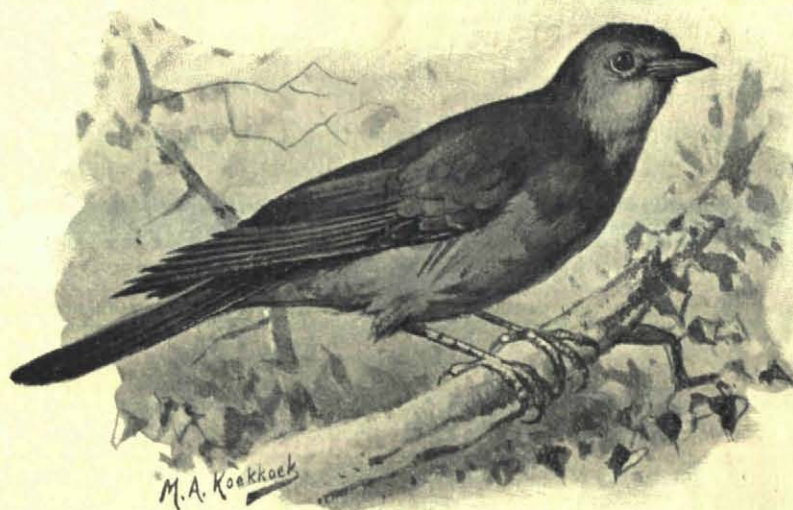
Op zekeren dag thuis komende zag ik een paar op den rand van 't nest, begeerige blikken slaande

in den pereboom; ze sjilpten onophoudelijk, ook in den pereboom hoorde in sjilpen en de lokstem der ouden. Bijna had ik dus van 't uitvliegen niets gezien.

't Was een heele vleugeltocht voor 't eerst, zoo maar van het nest in den pereboom, dien de eersten zonder ongeluk hadden volbracht. Maar een der achterblijvers kwam in 't gras

terecht. Om hem eerst nog wat beter op krachten te laten komen, zette ik hem onder 't angstgeschrei der ouders weer in 't nest; maar jawel! Als een koppige kwajongen stak hij dadelijk weer van wal, met nog slechter resultaat. Toen hielp ik hem maar in den boom, dan kon hij met kleine sprongetjes beginnen. Het nest was nu verlaten en 't was hier: eens er uit, blijft er uit. De jonge tuinfluiters zullen dien nacht wel in den pereboom geslapen hebben en den volgenden morgen hadden ze zich al door den tuin verspreid: ik kreeg ze niet alle meer te zien; maar eenige dagen lang kon ik nergens loopen, of ik hoorde waarschuwingen: een bewijs, dat ik dicht bij een jong moest zijn.

Nu bekeek ik eens nauwkeurig het nest en vond daarin tot mijn verbazing nog een vuilgrijs ei met bruine vlekjes, een *schier-ei*. Hoe was dat teere schaalte al dien tijd onder het rumoerige vijftal heel gebleven? 't Nest zag er erg haveloos uit: de rand was geheel platgedrukt, eerst door de ouden,

De Tuinfluiter, *Sylvia hortensis* L.

later door de jongen. Uitgezonderd een beetje vuil, dat er ingekomen was, toen de jonge vogels bij 't uitvliegen op den rand hadden gezeten, was het echter goed zindelijk gebleven. Alleen toonden talrijke witte vlekken aan den muur, hoe het er zou hebben uitgezien, als de oude vogels op de wijze, die de heer Oudemans in een vorig nummer mededeelt, niet voor geregelde verschooning gezorgd hadden.

Toen in den herfst de roos haar bladeren verloor, kwam het nest meer voor den dag en kwam nu en dan een musch het inspecteeren, misschien wel met annexatieplannen in het musschebrein. Want vroeg in 't volgende voorjaar begonnen die deugnieten het nest te plunderen, om van de afbraak een musschenest te bouwen. Ik ging dit zooveel mogelijk te keer, omdat ik hoopte op de terugkomst van mijn tuinfluiters. Eenmaal vond ik het heele nest op de stoep liggen. De rakkers — er moeten bepaald meerderen aan gewerkt hebben — hadden 't in zijn geheel in de wacht willen sleepen, maar hadden 't niet verder kunnen krijgen. Ik bracht het zoo goed mogelijk weer op de oude plaats.

Werkelijk kwamen in Mei de vroegere bewoners terug, en na eenig delibereeren werd tot de restauratie besloten. Er werd een nieuwe rand opgezet en 't geheel toen opnieuw gevoerd; want de muschen hadden letterlijk „geen veer in 't nest” gelaten.

Den tweeden keer alzoo, dat ik mijn tuinfluiters in al hun doen en laten kon gadeslaan. Nieuws merkte ik echter niet op. Nog vóór de zomer half ten einde was, waren de jongen groot. Ze waren nu veel vroeger; ik veronderstel, dat de oude vogels den eersten keer, toen ze bij ons gastvrijheid zochten, reeds elders waren gestoord.

Hoe verwonderd stond ik echter te kijken, toen ik, op een morgen de vogels bezig zag, het nest voor de derde maal in orde te brengen. Dat de tuinfluiters maar eens in 't jaar zouden broeden, zooals ik eens gelezen had, was dus niet altijd waar.

En daar de nazomer en de herfst van 1898 heel gunstig waren, twijfel ik niet, of mijn vogels hadden ook hun tweede stelletje kinderen groot gebracht, als er niet iets verschrikkelijks gebeurd was.

Het wijfje broedde reeds, toen ik eens 's morgens het nest aan flarden in de rozetakken vond hangen. Geen spoor van eieren, geen spoor van vogels! 't Was duidelijk: dit moest het werk van een roofdier zijn. Was het wijfje op het nest gegrepen, of waren alleen de eitjes vernield? Ik ben het nooit te weten gekomen: van mijn tuinfluiters zag ik niets terug.

Weer werd het herfst; de tuinfluiters trokken met de zwaluwen heen en de musschen maakten zich meester van enkele overblijfselen van 't nest, die nog in den rozestruik hingen, om er de winterkwartieren mee te voeren. Toen kwam de lange winter en eindelijk naderde weer de tijd, dat de zangers terugkeerden. Al tijdig bond ik de takjes van de roos zóó, dat op de oude plaats een mooi schuilhoekje gevormd werd. Maar mijn tuinfluiters keerden niet; dus heeft waarschijnlijk het wijfje bij de catastrofhe het leven verloren.

Eenmaal nog meende ik mijn hoop vervuld te zien. In den rozestruik was een tuinfluiter met alle macht aan 't plukken tegen een vastgeraakt paardenhaartje; maar toen hij dat losgewerkt had, vloog hij, zonder naar de oude nestplaats om te zien, naar een rhododendron achter ons huis, en daarin werd het onverschillig neergeworpen op wat andere spiertjes, open en bloot, geen voet van den grond. Ik zag dadelijk wel, dat dit niet ernstig gemeend was en het is dan ook nooit een nest geworden.

Maar kort daarna hebben ze een plaatsje gevonden in den grooten, lommerrijken tuin van mijn buurman. 't Waren denkelijk een paar jongelui, en 'k ben blij, dat het hun tot dusver goed gaat. Ze hebben nu al jongen en gedurig kan ik ze zien en hooren; maar — 't zijn niet *mijn* tuinfluiters!

Meeden, 10 Juni.

H. J. SMID.

Vier dagen in een Eldorado.

't Was op een buiigen Meidag, dat 't zwarte, snuivende treinpaard ons met zeer onbotanischen spoed dwars door de vaderlandsche dreven sjoerde.

Stampend en snorrend gaat 't er van door. Noch de heerlijke moerassen van Muiden of Naarden, noch de beboschte hoogten en heiden van 't Gooi of Utrecht, noch de bloesemrijke beemden der Betuwe zijn voor ditmaal ons doel. We willen naar een nog

meer aanlokkelijk plekje van ons vaderland, naar de beroemde omstreken van Groesbeek.

Zie, dat stukje grond daar ten zuiden van Nijmegen, interesseerde me al, toen 'k nog als schooljongen op de banken zat. Kaartjes teekenen was een prettig werk, maar vooral een kaartje van Gelderland; neen, dat was voor ons het toppunt van heerlijkheid.

Ten eerste: die mooie, vlugge vorm, waardoor zich